

Čtenářská gramotnost

Úroveň čtenáře	4. úroveň – průzkumník
Dovednost	Zhodnocení textu
Popis dovednosti	Dle zadaných kritérií žák vyhledá vhodný text (informace v textu).
Forma aktivity	Individuální, skupinová
Časová dotace	Aktivita – 25 minut Sebehodnocení – 5 minut
Pomůcky	Ukázky různých textů na jedno téma, seznam otázek

Tabulka (popis výkonu žáka)

Úplné zvládnutí: Žák zpracoval správně informace textu, které plně využil pro svou práci.

Částečné zvládnutí: Žákova práce s informacemi byla z větší části správná a samostatná.

Minimální zvládnutí: Při zpracování informací žák využíval pomoci ostatních, částečně úkol správně splnil.

Popis aktivity

Žáci jsou rozděleni do skupin po třech nebo po čtyřech.

Učitel položí otázky, které promítne nebo napíše na tabuli.

Žáci mají ve skupině k dispozici 3 stránky s různými texty na jedno téma.

Ve skupině si rozdělí texty – každý žák jeden text, popřípadě dvojice jeden text.

Žáci přiřadí čísla otázek k příslušným částem textu, kde najdou odpověď.

Podtrhnou věty, které přímo odpovídají na dané otázky.

Když mají podtrženy a očíslovány věty, čtou je postupně podle čísel, tím vznikne souvislý delší text. Ten budou předčítat před celou třídou.

Skupiny se navzájem zhodnotí, zda pracovaly správně.

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje žákovi a učiteli ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu žáka v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí žák samostatně nebo dle možností žáci navzájem po skončení aktivity, vyučující pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se žáci dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnuvší aktivitu nebo na žákovských pracích ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Odkazy, zdroje

Malý vševěd, Obrázková encyklopedie Larousse, Svojtka&Co, Praha, 2001

Encyklopedie nové generace, Albatros, Praha, 2005

Dětský atlas vesmíru, Fortuna Print, Praha, 1998

Text 1

Země s Měsícem tvoří pěkný pár! Spojuje je skutečnost, že Měsíc neúnavně krouží okolo Země. Je satelitem naší planety a obíhá kolem ní ve vzdálenosti 380 000 km. Krajina Země, která je plná života, je však v úplném kontrastu s ponurou pouštní krajinou Měsíce! Přesto má naše planeta se svým satelitem společnou historii. A zkoumání měsíčních skal nám umožňuje získávat informace o těch nejstarších obdobích Země.

Na Měsíci není žádná atmosféra. Meteority se proto mohou rozbít o měsíční povrch a vyhloubit krátery. Prach zvířený dopadem meteoritu dosedá jen pomalu. Zemská atmosféra filtruje škodlivé sluneční paprsky. Na Měsíci by bylo nutné se před nimi chránit speciální kombinézou nebo ukrytím v podzemních úkrytech. V měsíční krajině neexistuje vzdušná ani vodní eroze, neboť vzduch ani voda se na Měsíci nevyskytují. Stopy kosmonautů jsou proto stále viditelné. Ve dne je na Měsíci velmi horko (120 °C) a v noci velký mráz (-180 °C).

Z Měsíce vypadá Země se svými moři a oceány jako modrá koule. V letech 1969 a 1972 se po Měsíci procházelo 12 amerických kosmonautů. Prvním z nich byl Neil Armstrong.

Text 2

Podobně jako Země i Měsíc je tvořen převážně z hornin. Ale v mnohém jiném je Měsíc odlišný od naší planety. Nemá žádnou atmosféru ani vodu, rostliny či živočichy. Je to tichý a suchý svět. Víme to s jistotou, protože Měsíc navštívili astronauti a prozkoumali jeho povrch.

Po většinu nocí Měsíc září jasně na obloze, ne však vlastním světlem, ale pouze odraženým světlem Slunce. Proto při oběhu Měsíce okolo Země během měsíce vidíme osvětleny různé části jeho povrchu. Tyto změny ve vzhledu Měsíce nazýváme měsíčními fázemi: úplněk, nov, první a poslední čtvrt.

Při novu nemůžeme Měsíc vidět vůbec. Nachází se právě mezi Zemí a Sluncem a osvětlená je pouze jeho odvrácená strana. O pár dní později se měsíc na své oběžné dráze posune dále a vidíme tenký srpek. Týden po novu je osvětlena polovina Měsíce. Této fázi říkáme první čtvrt. Potom je osvětlován stále více a více až nakonec bude svítit celý kotouč (úplněk). Pak se opět plocha osvětleného povrchu Měsíce postupně zmenšuje až na polovici kotouče (poslední čtvrt). Měsíc mizí po uplynutí 29 dnů od předešlého novu.

Text 3

Země je kulatá jako míč. Kdybychom se vydali na cestu kolem zeměkoule, museli bychom ujít asi 40 000 kilometrů. Když se na Zemi podíváme z vesmíru, je nádherně barevná. Kontinenty se odrážejí od modré barvy moří a oceánů, velké mraky neustále plují vzduchem.

Naše planeta je výjimečná. Jednak proto, že je obklopená vzduchem. Atmosféra je jako pokrývka, která nás chrání před nebezpečnými slunečními paprsky, a zároveň nám umožňuje dýchat. Za druhé je Země jediná planeta, na níž se vyskytuje voda v tekutém stavu. Právě díky vzduchu a vodě zde mohl vzniknout život – od nejmenších vodních řas až po ryby, od drobného hmyzu až po obrovské stromy.

Na žádné z planet, které obíhají kolem Slunce, neexistuje jakýkoliv život, ani na Měsíci ne. Země je úžasná vesmírná loď, která patří všem jejím obyvatelům, a proto se o ni musíme dobře starat.

Země a Měsíc

1. Jaká je vzdálenost ze Země na Měsíc?
2. Proč lidé zkoumají povrch Měsíce?
3. V čem je Měsíc odlišný od Země?
4. Ze které země byli kosmonauti, kteří přistáli na Měsíci?
5. Proč vidíme na obloze někdy jen část Měsíce, někdy jej nevidíme vůbec?
6. Jak se nazývají jednotlivé fáze Měsíce?